Tisztás

Az Erdélyt Járók Közhasznú Egyesület folyóirata, 2024. I. szám

Kire, és hogyan emlékeznek a vásárhelyeiek? (részlet)
szerző: Bereczky Zsolt

Az 1860-tól 1944-ig tartó időszakban Marosvásárhely lakosai szám szerint három impériumváltást éltek meg és mindezen államok igyekeztek legitimizálni hatalmukat saját uralmuk alatt. A városrendészet fokozódása a 19. század második felére tehető, ennek a szimbolikus terek létrehozása az egyik velejárója. Írásomban arra világítok rá, hogy a város történetében miként függenek össze a politikai törekvések az utcák el- és átnevezésével.

1860-ban történt meg az első hivatalos névváltoztatás Marosvásárhelyen ebben a periódusban. A főtéri részt ekkor Széchenyi térnek nevezték át, az Ebhát utcát pedig „Kazintzi uttzának". E két átkeresztelés korántsem a véletlen műve. Az Ebhát utcát az író-költő születésének 100. évfordulójára készültek átnevezni, amely 1859-re esett, a helyszín választás pedig amiatt esett az Ebhát utcára, mivel Kazinczy korábban abban az utcában szállt meg egyik marosvásárhelyi látogatása során.[1] Széchenyi István tiszteletére pedig halála évében nevezték el a város legfontosabb terének egy részét.

https://erdelyikronika.net/

ERDÉLYI KRÓNIKA
TÖRTÉNELMI PORTÁL

A trianoni békeszerződés értelmében Marosvásárhely is a román állam részévé vált, amely maga után vonta az új államhatalom legitimizálási törekvését. Ezután a város utcanevei kivétel nélkül román nyelven íródtak. Egyes esetekben tükörfordítást végeznek, mint például: Munkás – Muncitorilor, Patak – Pârâului, Malom – Morii. Tükörfordítás főként a semleges nevek terén történik, és kis mértékben a helynevek is fordításra kerülnek: Nagyerdő – Pădurei, Hídvég – Podeni, Remeteszeg – Remetea és egyebek. A személyiségek Liszt Ferencz nevének lefordításán kívül mind kicserélődnek, viszont észrevehetjük, hogy a pozicionálásnak éppolyan szerepe van, mint az impériumváltás előtti időszakban.

A Széchenyi tér Al. Ioan Cuza nevét kapja, a II. Rákóczy Ferencz utca az Avram Iancu nevet, Bolyai Farkas helyére Ștefan cel Mare kerül, Baross Gábor helyett Traian utca lesz, Arany János helyett meg Octavian Goga. A személynév-cseréken kívül egy csökkenést is láthatunk a személynévvel ellátott utcák számában. Ha régebben egy személynév állott az utcatáblán, mostantól nem feltétlenül kerül helyébe másik személynév. Ennek a tendenciának végeredménye Kossuth Lajos emlékezetének eltörlése, helyébe Călărașilor (Lovasság) utca lesz, vagy a Petőfi tér esetében Mărășești tér helynévre cserélődik, vagy akár a Deák Ferencz utcából Unirei (Egyesülés) lesz.

A Regele Ferdinand és az Avram Iancu nevek elhelyezései nagyon beszédesek lehetnek az új államhatalom törekvéseiről. Míg a főtéri rész a Regele Ferdinand nevet kapta, aki az újonnan létrejött „Nagy-Románia" első koronázott királya volt, addig Avram Iancu, az 1848-as erdélyi román felkelés vezetője távolabbi helyre kerül a magterülettől. Ezáltal fejezi ki az impériumváltást követően a román államhatalom, hogy a hangsúlyt egy központosított állam létrehozására fekteti. Hasonló eljárás jellemző Kolozsvárra is ebben az időszakban.

https://idemarosvasarhely.blogspot.com

Azt keressétek, ami összeköt — Székely est, 2023.október 20.

Hatvan utca 24., Unitárius templom
2023. október 20. 17.00

17.00 Köszöntő

17.10 Papp István színművész (székely próza és székely költők versei)

17.30 A Hajdú Táncegyüttes táncosai

17.40 Könyvbemutató
– Összetartozásunk jelképe is Farkaslaka
– Hadnagy Jolánnal Némethy-Szilágyi Norbert beszélget

18.40 Bárdosi Ildikó, népdalénekes és Molnár Miklós népzenész: székely dallamok

19.00 A Hajdú Táncegyüttes táncosai

19.15 Könyvvásárlási lehetőség, dedikálás, beszélgetés

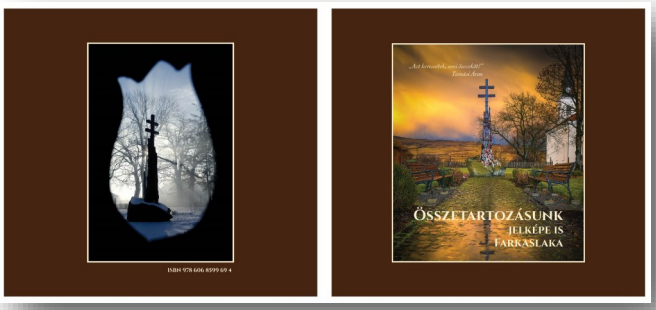

Képek: https://www.haon.hu/galeria/szekely-est-debrecenben

Emil Isac: Új románság

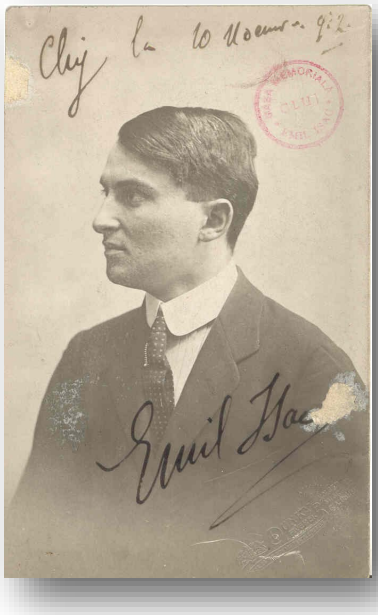

A "józan" magyarság belátta, hogy Erdélyben mégiscsak létezik ún. "románság", amelyet lelkileg nem kapcsolhatunk Romániához, és hogy ennek a kultúráját, erkölcseit, politikáját tisztelni és ápolni nemcsak állami, hanem szociális kötelesség. Nagy magyar államférfiak, írók, művészek elismerik, hogy az erdélyi románságot nem ismerik, de ismerni akarják, és a progresszív magyar társadalom fájdalmas nosztalgiával hirdeti, hogy az erdélyi románságnak a fejlődésre szabad kezet nyújt. Őszintén teszi?...

A legutóbbi nemzetközi bonyodalom megmutatta, hogy mit jelent Magyarország számára Románia. Ennek ifjú energiája, fejlett és nagyszerű egyénisége nélkül a balkáni krízis bizonyára nem folyt volna le oly simán. Az ébredő déli szláv öntudat hamarosan igyekezett volna magyarországi testvéreit is meggyőzni a szlávság hatalmáról, s a románság paralizáló ereje nélkül, Magyarország - problematikus fegyvertársai segítségével - ki tudja, képes lett volna-e megakadályozni a race-ok egyesülését? Nagyon természetes, hogy a románság teljes öntudattal szállt a harcba e cél ellen, mert a románságnak halálos ellensége a pánszlávizmus, s ennek politikai evidenciáját Besszarábia elrablásakor láthattuk, amikor a plevnai győzelmet így fizette meg a győztes orosz cár. Azóta a románság, minden látszólagos szlávofil érzelme dacára, a szlávság ellenségévé vált, s amint Galatzban felépültek Oroszország ellen az erődök, a román kultúrában is hatalmas agitáció indul a szláv befolyás ellen, amely tönkretette a középkori román nyelvet és ennek gyönyörű, latin gerincét elgörbítette, meghamisította a román néplelket, s indulatát, nagyszerű izmosságát, dák lendületét eloroszosította. A küzdelem a szláv elem ellen mindenütt megindult. Román nagyságaink belátták, hogy a szlávoktól mi, románok, semmit se várhatunk. S így önkéntelenül megszületett a Monarchiához való közeledés eszméje.

Magyarországnak éppúgy, mint Ausztriának vagy Romániának, Európában barátjai nincsenek. A magyar faj rokonai csupán Hunfalvy Pál könyveiben léteznek, és hiába küldene a finn nemzet vagy a leigázott törökség egészséges mezei hadakat "testvérei" segítségére, az orosz kormánynak egy intése elég lenne, hogy ez illúziórius faji barátságot megölje. A románság is egyedül áll Európában. És az a "testvéri" kötelék, amellyel Itáliához vagy Franciaországhoz apellál, megsemmisült már akkor, mikor Delcassé pofoncsapta az egész román-francia barátságot a francia-orosz szövetség megújításával, s amikor Olaszország nem érezte szükségét, hogy a kuco-oláhok védelmét vállalja. A románság is árva és elhagyatott nemzet, akárcsak a magyar, a lengyel vagy a finn. Egyik sem számíthat fajrokonai barátságára. A lengyelnek, a magyarnak, a románnak és a finnek egyformán ellensége a szláv, és a szerb operettkultúra komolyan felveszi a harcot az új románsággal...

És e testvériségre predesztinált két nemzet idegenül áll egymással szemben. Kultúrái Panathos kapui, érzései St. Elmo Csillagai - és csupán szenvedélyei kötik össze. Évszázadokon keresztül a szegény erdélyi román és magyar parasztság kovásza volt a magyar középosztálynak. Otto Bauernek történelmi logikáját a parasztokon játszották Magyarország urai. A román nemzetiség sokszor gyalázatos elnyomatását Magyarországon, szenvedélyes, hiú és nagyzási hóbortban szenvedő államférfiak helyeselték. Bánffy Dezső, a magyar Ximenes, minden eszközt felhasznált arra, hogy Tisza István züllött etikáját bevezesse. A szocializmussal parallel a románság fejlődését is megbénította Magyarországon, aminek természetes folyománya volt Romániának felszisszenése, ennek feneketlen gyűlölete a magyar államiság ellen, és hogy ez a gyűlölet milyen mély nyomokat hagyott e két nemzet lelkületén, ezeket azok érzik és látják, akik egy hatalmas történelmi krízis kezdetén, kétségbeesve tapasztalják, hogy e két egymásra utalt nemzetet a politikai antagonizmusok mennyire elidegenítették egymástól.

A románság tradicionális félénkséggel bástyázza körül magát a magyar kultúra hatásai ellen. Ennek reprezentatív jeleseit nem ismeri, vagy nem akarja ismerni. És viszont, ha román ügyekről van szó, a legkulturáltabb magyar Schöngeist is aforisztikus jóslásokba bocsátkozik, ítélete inkább intuitív, mint deduktív, mert a román kultúra egy incognita terra a magyarság számára, amelybe belépni felesleges és céltalan. Rosszindulatú ez a hermetikus elzárkózottság, amely a politika javára eltompítja a kultúrszimpátiákat, a nacionalizmus talmi sikerén felbuzdulva, e két nemzet kultúrtényezőit elidegeníti egymástól, s rábízza ezt a kiválóan érdekes témát gyönge jellemű román és magyar államférfiak politikai csatározásaira, s a magyar faj reprezentálójának Tisza Istvánt mondja, holott annyi köze van a magyar fajisághoz Tiszának, mint a Rothschild-bankház főnökének Konstantinápolyhoz, mert mindkettő egy érdekképviselet kifejezője. Biztató, bátorító támogatás nélkül haladt e két faj, csodálatosképpen egyformán fejlődve társadalmilag. A románságnál is similárisok voltak a szociális harcok, azzal a különbséggel, hogy míg Magyarországon az új magyar társadalomnak a klerikalizmus a kerékkötője, addig a románságnak a klerikalizmus inkább ideális, mint materiális hatalom. És egyformán fejlődve e két nemzet, mindkettőre közös sors vár, vagy a gyönyörű fejlettség vagy a tragikus elbukás.

A magyarság "józan" elemei belátják ezt az igazságot, és a honmentő akciót nem ott keresik: a románság elnyomatásában, hanem a nemzetiségek jogos aspirációinak teljesíté-

„Nem kell azonban prófétai meggyőződés ahhoz, hogy végre a román és magyar kultúrérintkezést azok fogják megcsinálni, akik mindkét részről szenvedelem és elfogultság nélkül képesek egymás bűneit és erényeit megbírálni." (Huszadik Század, Budapest, 1914/3).

sében. Meg vagyok győződve, ha egy irodalmi kormány vezetné Magyarországot, ha Ignotus lenne a kultuszminiszter, Jászi a belügyminiszter és Molnár Ferenc a külügyminiszter, úgy Szatmár megyében nem kérnének egy "lázító" román pópáért százezer korona kauciót, Hajdúdorogon nem állítanánk klerikális tűzfészket és nem támadna európai bonyodalom abból, hogy egy magyar konzult, aki Caruso-fogásokkal molesztál egy hölgyet, felpofoz a kultúrliga elnöke, mert meg vagyok győződve, hogy egy liberális magyar kormány a románság kultúráját, politikáját, erkölcseit tiszteletben tartaná, ennek nem lázítaná csituló gyűlöletét folytonos jograblásokkal, nem torzítaná el primitív, de őszinte népoktatását, amelynek primitívsége éppoly gyalázata Magyarországnak, mint a sópanama, a parlamentarizmus és a m. kir. csendőrség szociális működése, és az erdélyi románság hálásan tekintené a faji öntudat megbecsülését, s a "kifelé" gravitálást szükségesnek nem tartaná, mert emberi jogai meg lennének védelmezve itt is. A magyar kormányok nagy része nem számolt azonban evvel. Minden politikai stréber, minden üresfejű miniszter és ostoba államszociológus forszírozta a nemzetiségi törvény szigorítását. Elég volt egy bukaresti színésznő kirándulása Erdélybe, egy Astra-gyűlés, egy parlamentben felolvasott gyermekestűzű vers, hogy a kormány represszáliákról gondoskodjon. Apponyi láncszeme volt e groteszk politikai láncnak, amelyet Ximenes kínzókamaráiból örökölt egy magyar despota. Apponyi után következett Tisza István, aki a románságot úgy akarta megbékíteni, hogy letörte a nemzetiségi párt parlamenti hatalmát, egyesült szánalmas politikai senkikkel, kik egy-egy püspöki stallum reményében, a népjogok letiprásában segédkezet nyújtottak a geszti Lazarillo de Tormesnek. Tisza István nem állt meg itt. A nemzetiségi párt "letörése" után az erdélyi román sajtó korrumpálására indult. Kreatúráit elhalmozta lapokkal, amelyekben a Vas Gereben táblabírói szociológiát magasztalták "román" általudósok. Különösen állandó derültségben tartotta a román közvéleményt egy kolozsvári román egyetemi tanár "Ungaria" című román nyelvű magyar lapja, amely horribilis szubvenciókkal dolgozott, s amely a román-magyar barátságot annak dacára sem csinálta meg, hogy "Cluj"-t a kormánynak megfelelően "Kolozsvár"-nak írta, és hogy lapjában konzekvensül gyalázta a nemzetiségi pártot. Ilyen eszközökkel dolgozott egy újabb kormány, és ezek a "vívmányok" voltak a magyar ún. úripolitika erkölcsi tézisei. Tisza István többet ártott a román-magyar jó viszony megteremtésének, mint Rákosi Viktor "Elnémult harangok"-ja, amely ellen oly lármásan tüntetett a román közvélemény. Ez a darab mindennél meggyőzőbben beszél az új románságról, amely itt fejlődött Erdélyben, s amely éppoly haragos ellensége a kulturálatlanságnak, mint a magyarság ifjú és lelkes többsége. Rákosi Viktor darabjában pópákról ír, mint barmokról szokás, holott a románság modern részét éppen ezek alkotják, izmos és erős pópák, akik, akárcsak a zsidó rabbikat, antiszociális lényeknek tartják az "oláh pópá"-kat. Pedig széles Magyarországon hány ezer zsidó pap ismeri Ady-t és hány ezer román pópa olvasta az én erkölcstelen írásaimat! Hány oly román pappal beszéltem, aki nagyszerűen értett a metafizikához, hozzászólt Bergsonhoz, kritizálta Haeckel-t és titokban, szíve mélyén, egy-egy román közlegendát rejtegetett, mint ahogy természetesnek tartom, hogy sokszor Krapotkin is Krisztus tetteit olvasta és Elisée Réclus... Maltus-t. És mennyire rosszul ítélnek azok, akik az erdélyi románságnak forró öntudatát, gerinces akaratát, mély vallásosságát kulturálatlansággal tévesztik össze, s akik nem tudnak örvendeni azon, hogy a magyar úripolitika minden vétkei dacára, egy új, forradalmian egyszerű és lelkes románság fejlődött, amely rokon az ugyancsak új magyar társadalommal, amely nem cigányozásban, kártyázásban, párbajokban és más ily gentry őrületekben manifesztálódik, hanem egy-egy értéket dobva a magyar közvéleménybe, meggyőzi ezt arról, hogy nem minden itt született román honpolgár tartja szükségesnek a rabszolgaságot, hanem szükség esetén elveiért Savonarola cinikus dölyfét örökölve, életével is fizet. Igaza van Ignotusnak, amikor azt írta hozzám írt levelében, hogy elmúlt az az idő, amikor a nemzetiségek kultúrájáról gúnyosan volt szokás beszélni. Ez a gúny, amely tradíciójává vált a kormányoknak, majdnem a magyarság tragikumává vált. Nem kell elfelejteni, hogy a gúny csak francia közmondásokban öl, a valóságban a pánszlávizmus megöl mindnyájunkat. Ha a románság nem fejlődik a magyarsággal, s ha e két árva nemzetet nem forrasztja össze az összetartozóság érzete, Petőfi Sándor éppoly Ahasverja lesz az irodalomnak, mint a földnélküli Michievitz Ádám, és a mi szegény, legyalázott pópáink éppoly vándorfurulyásai lesznek a világ országútjainak, mint a Kalevala hajléktalan pásztorai. Ne egymás luxuriáit, egymás pelagráit és egymás szenvedéseit hozzuk elő argumentumként, hanem említsük példának a szláv monstrum izmait, amelynek idegei körülhálózzák észrevétlenül Európát, s amelynek vérkeringése megfojt bennünket Apponyistól, Jorgástól, mindenestől. Tanulságot eleget meríthettünk a Balkán-háborúból. Láthattuk, hogy az islamismus félelmes ereje mivé vált. Láthattuk, hogy Otto Bauer történelmiség nélküli nemzetei is képesek Napoleoni tettekre. Láthattuk, hogy mivé válik egy állam, ha azt belső villongások, egészségtelen nacionális nagyzási hóbortok kohézió nélkülivé teszik. Elérkezett annak az ideje, hogy a magyarság értékes elemei baráti jobbot nyújtsanak az üldözött románság büszke öntudattal harcoló képviselőinek, mert az orosz Bramarbas egy csapással széttörheti Thot oltárait... És nagyon keserves lesz megtanulni az új imát: pohod na Sibir…

Emil Isac

(Kolozsvár, 1886. május 17. – Kolozsvár, 1954. március 25.) román költő, publicista.

Mit emeljünk ki az életéből? Talán ezt:

Gyermekkorától barátságot ápolt Kuncz Aladárral. Babits és Kosztolányi verseit fordította, modern magyar költők verseiből antológiát szerkesztett. A két világháború között gyakran közölt tanulmányokat a magyar irodalomról.

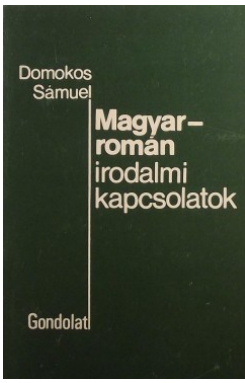

Emil Isac: Nagybánya

Kis házak és terek és ódon kapuboltok.
A zöld, selyemfüves kertekben csupa gyermek.
A szarvas a szagos völgyben bolyongva boldog,
a patakban a kövek, mint holt szívek, hevernek.

Az agg, özvegy torony töprenkedőn mered le,
a nyárfa és a nyírfa egymást köszöntve borzan,
szerelmek emlékétől zenél a lányok keble,
s galambok csókolóznak, fehérek, hosszan, hosszan.

Másutt pokol a föld, itt édenkerti jóság.
Kapujában a vén Idő merengve áll ma,
kutakban víz csobog és örökkévalóság -
és nász és esküvő a holt menyasszony álma.

Dsida Jenő fordítása

Boromissza Tibor:
Nagybányai vásár, 1913

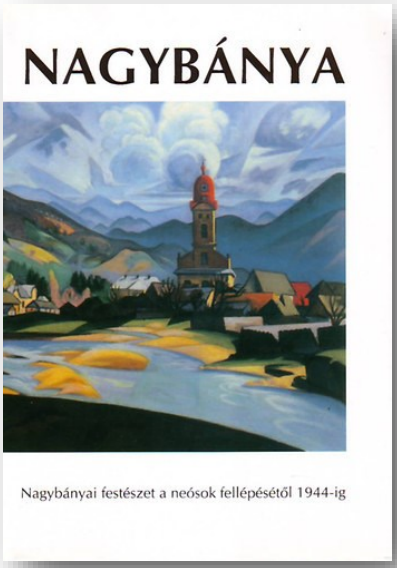

Boromissza Tibor:
Nagybánya látképe, 1911

A székelyek eredete — új tudományos elmélet

Több magyarországi portál is interjút készített a napokban Hakan Aydemir török kutatóval, akinek elmélete szerint sikerült megállapítani a székelyek eredetét. Az 1968-ban született nyelvész, turkológus, altajista, az Istanbul Medeniyet Egyetem nyelvészeti tanszékének vezetője a Mandiner.hu portálnak adott interjújában „nagy hatású, tudományos eredményeiben és víziójában is lehengerlő elméletet mutat be", mely szerint a székelyek Mongóliából származnak, a hunokkal érkeztek a Kárpát-medencébe. Az interjú első, szerdán megjelent részéből kiderül, hogy a tudós magyar nyelven megjelent, *A székely eredetkérdés megoldása* című tanulmánya csak rövid összefoglalása egy nagyobb lélegzetű munkának. 2021-ben törökül megjelent egy könyve a régi török törzsnevekről, amelyben részleteiben tárgyalta a székelykérdést, egy új nyelvtörténeti módszert alkalmazva. Új nyelvtörténeti módszer a székely eredet meghatározására. Az említett új módszer a népneveknek, azok alakváltozatainak és keletkezésük sorrendjének etimológiai elemzéseire vonatkozik. „A nyelvészetben ismert fa diagram elvén alapuló módszerrel, amit eddig még soha nem alkalmaztak a népnevek kutatásában, sikerült tisztáznom a székely népnév számos, eddig érthetetlen alakváltozatának egymáshoz való viszonyát térben és időben, és ennek segítségével meg lehetett állapítani az alakváltozatok kronológiai sorrendjét, ezáltal pedig lehetővé vált az etimológiai következtetések helyességének az ellenőrzése is" – nyilatkozta a kutató a Mandinernek. Így sikerült feltárni a székely népnév jellegét: a népnév egy török törzsnév volt eredetileg, amely kizárólag e törzs által használt lovak egyedi jellegzetességére utalt" – szögezte le. A módszertani újítás mellett egy merőben új forráscsoport, a kínai források bevonása a vizsgálatba tette lehetővé „a székelykérdés megoldását". Ez pedig a következő: „A régi török törzsnevek egyik csoportját a lószín vagy ló-jegy nevekből, mint melléknevekből kialakult törzsnevek alkotják (például: doru atlı, vagyis „vörös lovas" törzs). Ilyen a török eredetű székely népnév is, amely kezdetben „fehér patás lovat" jelentett. A törzs szóval együtt állandósult jelzős szerkezetben tehát „fehér patás (lovú) törzs" jelentést hordozott. Ebből a jelzős szerkezetből a melléknév jelentéstapadással törzsnévvé/népnévvé vált. A kutatásaim alapján kiderült az is, hogy a székelyek korai történelmét földrajzilag egészen Mongóliá-

ig, időben egészen a 4. századig vissza lehet vezetni. Kijelenthetem, hogy a székelyek ősei a mai Mongólia északi részéről, a Tola-folyó környékéről származnak" – szögezte le a tudós a Mandinernek adott interjúban. A fő bizonyító erőt firtató kérdésre válaszolva a nyelvész kifejtette, a kínai források átfésülése során derült ez ki, melyekben a sekel (szekel) törzs sījié (斯結) alakban fordul elő. Az elmélet szerint a székelyeket rengeteg minden köti a hunokhoz A történelmi háttérre kitérve ismertette: Belső-Ázsiában a Ruru Birodalom felemelkedése a hunok egy részét 350-370 között menekülésre kényszerítette. Hozzájuk csatlakozhattak a székelyek őseinek csoportjai is, akik úgy tűnik, hogy az ázsiai hun törzsszövetséghez tartoztak. A mai székelyek őseinek egy része a nyugat felé menekülő hunokhoz csatlakozva 370 körül a Volga alsó folyása vidékére, majd az 5. század első felében a Kárpát-medencébe érkezett meg. Ugyanakkor egy másik részük a délnyugat felé menekülő hunokhoz csatlakozott és a Balhas-tótól délre fekvő Ili-folyó és a – mai Kirgizisztán, Üzbegisztán és Tadzsikisztán egy részére kiterjedő – Ferganavölgy közötti régióba vándorolt. Mindezek alapján jelen ismereteink szerint a 4. századdal kezdhetjük a székelyek történelmét" – olvasható az interjúban. Arra a kérdésre, hogy mi közük lehetett a székelyeknek a hunokhoz, Hakan Aydemir úgy válaszolt: rengeteg. A székelyek ősei a hunokhoz csatlakozva vándoroltak, s velük érkezett meg egy részük Kelet-Európába és a Kárpát-medencébe. Innen eredhet a székelyek hun- és Attila-hagyománya. Erre a kapcsolatra utal Anonymus azon jelentése is, hogy „a székelyek, akik kezdetben Attila király népe voltak". A török tudós szerint úgy tűnik azonban, hogy a székelyek elődei már korábban is a hun törzsszövetség tagjai voltak, sőt a keleten maradt székelyek 350 után is együtt mozoghattak a hunokkal, ugyanis a kínai források 552-től a Keleti Türk Kaganátus törzsei között a hun nevű törzs mellett majdnem mindig egy sekel nevű törzset is említenek; ez a szekel törzs pedig a székelyek keleten maradt elődeit takarja. Ezeken túl egyébként meggyőződésem, hogy a székelyek 15. századi és mai címerében szereplő nap és hold nem más, mint a kínai forrásokban a hunokra vonatkozóan említett nap és hold kultusz emléke" – jelentette ki a Mandiner-interjúban. A Mandiner.hu portálnak adott interjú első része itt olvasható teljes egészében, ugyanakkor a napokban a Demokrata is interjút készített Hakan Aydemir török kutatóval. A témára hamarosan a Krónika is visszatér. Másik elmélet a „szökevény székelyekről" csupán egy hónappal a Hakan Aydemirrel készült interjú előtt a Mandiner egy másik új székelyeredet-elméletről is beszámolt. Keszi Tamás régész a Magyarságkutató Intézetnél publikált teóriája az úgynevezett szökevény székelyekről szól. Hipotézise a székely név etimológiájából indul ki: szerinte a szekely jelentése gyorsan mozgó, elszökő, „megugró" ember. Az etimológiát pedig összekapcsolta az úgynevezett „kóborlás" jelenségével. Mint az interjúból kiderül, a Magyar Királyság megszületése kötelezettségeket is jelentett, ami alól egyesek kibújtak. Ugyanakkor a szabadok mellett jelentős szolgatömegek is éltek a Kárpát-medencében, akik szabadulni próbáltak uraiktól. Emellett a 11. században idegen támadások és trónharcok tették bizonytalanná az életet: aki menekülni akart a háborúk elől, az megpróbált gyéren lakott területekre költözni. A „szökevények" olyan helyeken telepedtek le, ahova a királyi hatalom nehezebben ért el. Itt olyan önszerveződő folyamat indult meg, amely végül hasonló struktúrákat hozott létre, mint amilyet a törzsi, nemzetségi szervezetben élő népeknél figyelhetünk meg – állítja Keszi Tamás, aki szerint így „születhetett meg" a székelység. „Magyarázatot kap az is, hogy a székely név miért csak a 12. század elején bukkan fel először: az a társadalmi csoport, amelyiknek az elnevezésére használták, csak a 11. században született meg" – szögezte le az interjúban. Egyébként a Hakan Aydemirrel később készült Mandiner-interjúban megállapítja a szerző, hogy a török tudós elmélete cáfolja a szökevény székelyek teóriáját.

(Forrás: Krónikaonline.ro)

Kiss Székely Zoltán
Hagyaték

Gyermekeim, rátok hagyom Istentől kapott Kertemet:
a végtelen mindenséget, e sokdimenziós teret,

a határtalan Tejutat, csillagok milliárdjait,
Naprendszerünk sok csodáját, ahol a napszél megvakít,

e Földet ezer jajával, ahol az élet megeredt,
és büszke Európánkat, honnan ki akart, mehetett,

a Kárpát-medence szélein mítoszteremtő bérceket,
egy hazát az erdőn túlról, ahol ti is születtetek,

egy várost, ahol apátok ismert minden kis szegletet,
a macskaköves Ebhátat, mely a Skoláig vezetett,

az udvart az eperfával, málnabokrot, meggy- s szilvafát,
császárkörtéjét ehette bárki, aki csak arra járt,

a szobát a könyvespolccal, s a vén íróasztalt benne,
rajta íratok káoszát – lesz-e majd ki rendet tenne(?).

Rátok hagyom a nyelvet is, melyben legtöbb az ë betű,
történelmünket, családfát, zenét, melyet a hegedű

trillázva csipkéz, s – meglehet csak mi értjük pentatonját -
átöleli a lelketek, a csíksomlyói Madonnát,

s a vártemplom harangszavát, a székely vértanúk kútját,
a Nyergestető virányát, hol maroknyi székely útját

állta idegen hadaknak. Gyermekeim rátok hagyom
minden bajos büszkeségem, s míg csak kezetek foghatom

szememmel megsimogatom e Kárpát ölelte tájat,
az őshazát, e véges Kertet. Létemnek ez szab gátat.

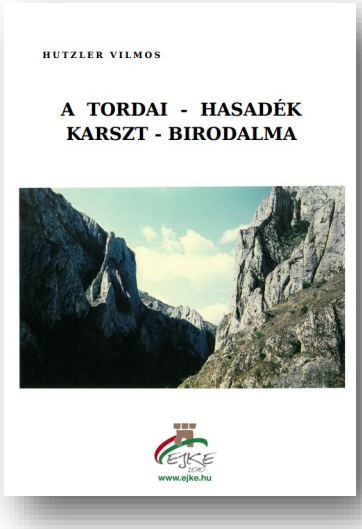

„CÉLOM az, hogy a már 1291-ben, III. Endre oklevelében feltüntetett Tordahasadékkal (Fissura ad Potaissam) kapcsolatos magyar nevek, elnevezések, ismeretek fennmaradhassanak; beágyazódhassanak honismeretünk kincsestárába.”

Egyelőre csak .pdf formátumban érhető el az egyesületnél és a szerzőnél.

Szerkesztette: Csíki András
Lektorálta: Pap Gy. László